

## План нормотворчої діяльності<sup>1</sup> щодо запобігання та протидії сексуальному насильству, пов'язаному з конфліктом<sup>2</sup>

| №<br>п/<br>п | Назва НПА                   | Зміст змін                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | Відповідальні<br>виконавці                                                                                                                   | Виконавці<br>МО<br>та ГО<br>(на<br>підста<br>ві<br>пропозицій<br>МО/ГО) | Коментарі                                                                                                                                                                                                                |
|--------------|-----------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|              | Кримінальний кодекс України | <p>- Визначити конкретні акти СНПК як складову частину воєнних злочинів, злочинів проти людяності та геноциду<sup>3</sup>, у тому числі визначити поріг суспільної небезпечності діяння задля розмежування актів СНПК, які є злочинами, та порушеннями меншої тяжкості.</p> <p>- Забезпечити командну відповідальність, зокрема щодо СНПК.</p> | <p>Офіс ВПМ<br/>Мін'юст<br/>МВС<br/>Національна<br/>школа суддів (за<br/>згодою)<br/>Офіс<br/>Генерального<br/>прокурора (за<br/>згодою)</p> |                                                                         | Визначення порогу суспільної небезпечності діяння має на меті розмежувати СНПК як воєнний злочин, злочин проти людяності чи геноцид та порушеннями меншої тяжкості. Питання потребує додаткового обговорення, зокрема, в |

<sup>1</sup> Відповідно до опису Плану вміщує зміст змін, які мають бути внесені до НПА. Саме тому конкретні статті, які підлягають зміні чи викладенню в новій редакції, не пропонуються.

<sup>2</sup> Далі – СНПК. Додатково у Плані також будуть враховані зміни та доповнення до законодавства України у зв'язку із ратифікацією Стамбульської конвенції.

<sup>3</sup> Або сприяти підписанню Президентом України прийнятого 20.05.2021 року Верховною Радою України проєкту Закону України “Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо імплементації норм міжнародного кримінального та гуманітарного права” (р.н. 2689), або прийняття проєкту Закону України “Про внесення змін до Кримінального кодексу України, Кримінального процесуального кодексу України та інших законодавчих актів” (р.н. 7290), що на нашу думку, є більш ймовірним і політично можливим.

|  |                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                     |  |                                                                                                                                                                                               |
|--|---------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|  |                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | Служба безпеки України (за згодою)                                                                                                                  |  | частині конкретизації поняття.                                                                                                                                                                |
|  | Кримінальний процесуальний кодекс України   | <ul style="list-style-type: none"> <li>- Забезпечити можливість участі спеціалізованих органів, служб, громадських організацій, окремих експертів і експерток у кримінальному провадженні не лише для надання консультацій під час досудового розслідування і судового розгляду, а й для надання допомоги і підтримки постраждалим від СНПК.</li> <li>- Імплементувати міжнародні практики розслідування та доказування СНПК<sup>4</sup>, зокрема щодо допустимості письмових, аудіо - або відеоматеріалів замість усних свідчень, а також проведення слідчих експериментів.</li> <li>- Збільшити строки досудового розслідування у справах про СНПК.</li> <li>- Визначити заходи захисту потерпілих осіб і свідків СНПК у межах кримінальних проваджень.</li> </ul> | Офіс ВПМ<br>Мін'юст<br>МВС<br>Національна школа суддів (за згодою)<br>Офіс Генерального прокурора (за згодою)<br>Служба безпеки України (за згодою) |  | У разі прийняття змін – розглянути питання віднесення СНПК до підслідності не тільки слідчих органів Служби безпеки України, а й інших правоохоронних органів, зокрема, Національної поліції. |
|  | Закон України “Про забезпечення рівних прав | - Визначити поняття СНПК та перелік актів СНПК <sup>5</sup> .                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | Офіс ВПМ<br>Мінсоцполітики                                                                                                                          |  | Альтернатива - ЗУ "Про правовий статус                                                                                                                                                        |

<sup>4</sup> Міжнародний протокол із документування та розслідування сексуального насильства в конфлікті, [https://www.un.org/sexualviolenceinconflict/wp-content/uploads/2019/06/report/international-protocol-on-the-documentation-and-investigation-of-sexual-violence-in-conflict/International\\_Protocol\\_2017\\_2nd\\_Edition.pdf](https://www.un.org/sexualviolenceinconflict/wp-content/uploads/2019/06/report/international-protocol-on-the-documentation-and-investigation-of-sexual-violence-in-conflict/International_Protocol_2017_2nd_Edition.pdf), правила 70, 71 Правил процедур і доказування Міжнародного кримінального суду <https://www.icc-cpi.int/sites/default/files/Publications/Rules-of-Procedure-and-Evidence.pdf>, Керівництво з ефективного розслідування та документування катування та іншого жорстокого, нелюдського або принизливого поведіння або покарання (Стамбульський протокол) <http://www.ohchr.org/Documents/Publications/training8Rev1en.pdf>.

<sup>5</sup> Для визначення поняття СНПК рекомендується використати понятійний апарат, пропонується міжнародними організаціями (наприклад, World report on violence and health

|                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                       |  |                                                               |
|--------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------|--|---------------------------------------------------------------|
| та можливостей жінок і чоловіків”          | <ul style="list-style-type: none"> <li>- Визначити поняття статусу цивільної постраждалої особи від агресії рф, якщо це не визначено іншими нормативно-правовими актами</li> <li>- Визначити поняття нематеріальних збитків внаслідок агресії рф, якщо це не визначено іншими нормативно-правовими актами</li> <li>- Включити окремий розділ щодо запобігання та протидії СНПК, у якому передбачити: заходи запобігання, види допомоги, які надаються постраждалим особам (медична, психологічна, правова, соціальна, економічна)<sup>6</sup>, засади взаємодії суб’єктів.</li> <li>- Передбачити, що порядок взаємодії суб’єктів, надання статусу постраждалої особи та надання видів допомоги визначається Кабінетом Міністрів України.</li> </ul> | Мін’юст<br>МВС<br>МОЗ |  | постраждалих осіб", залежно від політичної долі законопроекту |
| Окремий законодавчий акт (наприклад, Закон | - Визначити правовий статус осіб, постраждалих від сексуального насильства,                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | ТСК ВРУ з питань      |  | Цей пункт плану зумовлений ініціативою                        |

[http://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/42495/9241545615\\_eng.pdf;jsessionid=0F8D15DDF167F82C28CCC129FB426CAB?sequence=1](http://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/42495/9241545615_eng.pdf;jsessionid=0F8D15DDF167F82C28CCC129FB426CAB?sequence=1), сторінка 149; Sexual and Gender-Based Violence against Refugees, Returnees and Internally Displaced Persons: Guidelines for Prevention and Response, <https://www.unhcr.org/protection/women/3f696bcc4/sexual-gender-based-violence-against-refugees-returnees-internally-displaced.html>, с. 10), а також національною та міжнародною науковою доктриною. Так, наприклад, у дисертаційному дослідженні з міжнародного права “Сексуальне і гендерно-обумовлене насильство, пов’язане з конфліктом, як міжнародний злочин” ([http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/23274/Zavorotko\\_Dysertatsiia.pdf?sequence=1&isAllowed=y](http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/23274/Zavorotko_Dysertatsiia.pdf?sequence=1&isAllowed=y), с. 81) СГОН, пов’язане з конфліктом, визначається як акт сексуального характеру та (або) акт, що вчиняється відносно особи через її гендер, якщо вони вчинені в умовах примусу та завдали особі фізичної, сексуальної чи психологічної шкоди, а також погроза вчинення зазначених актів та (або) примус до участі, за умови, що вони мають географічний, часовий і причинний зв’язок зі збройним конфліктом.

Для визначення переліку актів СНПК рекомендується використати перелік актів СНПК, криміналізованих статтею 7 та 8 Римського Статуту Міжнародного кримінального суду з можливим його розширенням.

<sup>6</sup> За холистичною моделлю надання допомоги постраждалим від СНПК – The Panzi Model, <https://panzifoundation.org/the-model/>.

|  |                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                     |  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
|--|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|  | України “Про правовий статус осіб, постраждалих від сексуального насильства, пов’язаного зі збройною агресією Російської Федерації проти України, членів сімей загиблих (померлих) таких осіб та гарантії їх соціального захисту”) | пов’язаного зі збройною агресією Російської Федерації проти України, зокрема і дітей, народжених внаслідок такого насильства, а також членів сімей загиблих (померлих) осіб, постраждалих від сексуального насильства, пов’язаного зі збройною агресією Російської Федерації проти України.<br>- Визначити основи соціального захисту таких осіб. | розслідування фактів сексуального насильства, вчинених внаслідок збройної агресії рф проти України<br>Офіс ВПМ<br>Мінсоцполітики<br>Мінфін<br>Мін’юст<br>МВС<br>МОЗ |  | ТСК ВРУ з питань розслідування фактів сексуального насильства, вчинених внаслідок збройної агресії рф проти України (голова - народна депутатка Марина Бардіна). Разом з тим, прийняття окремого законодавчого акту все ще залишається дискусійним питанням з огляду на високу потенційність стигматизації осіб, постраждалих від СНПК. Крім того, у разі наявності політичної волі щодо законопроекту, додаткового обговорення потребує питання щодо включення до переліку постраждалих осіб дітей, народжених в результаті СНПК. |
|  | Закон України “Про судовий збір”                                                                                                                                                                                                   | Звільнити від сплати судового збору під час розгляду справи в усіх судових інстанціях позивачів у справах про відшкодування матеріальних і моральних збитків, завданих внаслідок вчинення кримінального правопорушення                                                                                                                            | Офіс ВПМ<br>Мін’юст                                                                                                                                                 |  | Пропозиція розроблена у зв'язку з ратифікацією Стамбульської Конвенції. Важливо узгодити пропозиції, зроблені для її ратифікації з пропозиціями по СНПК.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |

|  |                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                             |  |  |
|--|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|--|
|  | Закон України “Про соціальні послуги”                                                                                                                                                                                                                                                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>- Запровадити збір статистичних даних з розподілом за статтю, регіонами, ознаками перебування у складних життєвих обставинах.</li> <li>- Визначити СНПК як чинник, що зумовлює складні життєві обставини .</li> <li>- Ввести понятійний апарат СНПК, визначеного Законом України “Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків”</li> </ul>                                                                                                                    | Мінсоцполітики<br>Офіс<br>Генерального<br>прокурора (за<br>згодою)                                                                                                          |  |  |
|  | Дисциплінарний статут Національної поліції України                                                                                                                                                                                                                                       | - Визначити СНПК, що за суспільною небезпечністю не є злочинним, дисциплінарним правопорушенням                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | МВС                                                                                                                                                                         |  |  |
|  | Дисциплінарний статут Збройних Сил України                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | Міноборони                                                                                                                                                                  |  |  |
|  | Окремий нормативно-правовий акт рівня Кабінету Міністрів України чи внесення змін і доповнень до Постанови №658 від 22.08.2018 « Про затвердження Порядку взаємодії суб’єктів, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству і насильству за ознакою статі» | <ul style="list-style-type: none"> <li>- Визначити порядок взаємодії суб’єктів органів державної влади, недержавного сектору щодо запобігання та протидії СНПК<sup>7</sup>.</li> <li>- Розробити та затвердити Пам’ятку щодо СНПК, що містить алгоритм дій та перелік доступних видів допомоги.</li> <li>- Розробити та затвердити протокол безпечного етичного збору, використання, обміну та аналізу даних щодо СНПК.</li> <li>- Розробити та затвердити Матрицю індикаторів раннього попередження СНПК.</li> </ul> | Офіс ВПМ<br>Мін’юст<br>Мінсоцполітики<br>МВС<br>Національна школа суддів (за згодою)<br>Офіс<br>Генерального<br>прокурора (за згодою)<br>Служба безпеки України (за згодою) |  |  |

<sup>7</sup> Розглянути можливість запровадження практики Mugwege Foundation, зокрема щодо створення мобільного додатку

|  |                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                   |                                     |  |                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
|--|----------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------|--|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|  | Окремий нормативно-правовий акт рівня Кабінету Міністрів України                 | - Визначити механізм надання статусу особи, яка постраждала внаслідок СНПК <sup>8</sup>                                                                                                                           |                                     |  | В доповнення до проєкту ЗУ "Про правовий статус постраждалих осіб" залежно від політичної долі законопроєкту                                                                                                                                                                             |
|  | Постанова Кабінету Міністрів України "Про організацію надання соціальних послуг" | - Визначити СНПК як чинник, що зумовлює складні життєві обставини.<br>- Інтегрувати понятійний апарат СНПК, визначений Законом України "Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків" щодо СНПК. | Мінсоцполітики<br>Мін'юст           |  | Міністерством соціальної політики підготовлені і знаходяться на стадії затвердження зміни і доповнення до Порядку взаємодії суб'єктів з протидії домашньому насильству, типового положення про притулок для постраждалих, про мобільні бригади соціально-психологічної допомоги та інші. |
|  | Окремий нормативно-правовий акт рівня Кабінету Міністрів України                 | - Визначити порядок призначення і виплати державної грошової допомоги особам, постраждалим від сексуального насильства, пов'язаного зі збройною агресією Російської Федерації проти України                       | Мінсоцполітики<br>Мін'юст<br>Мінфін |  | На виконання проєкту ЗУ "Про правовий статус постраждалих осіб", а у разі його неприйняття - змін до ЗУ "Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків"                                                                                                                  |

<sup>8</sup> За аналогією до Порядку надання статусу дитини, яка постраждала внаслідок воєнних дій та збройних конфліктів, затвердженого постановою КМУ від 05.04.2017 № 268. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/268-2017-п#Text>

|  |                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                           |  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
|--|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|  | Порядок реалізації програми державних гарантій медичного обслуговування населення у 2023 році, що буде затверджена нормативно-правовим актом рівня Кабінету Міністрів України | - Визначити безоплатне надання особам, постраждалим від СНПК, необхідних засобів, зокрема і тих, що переривають вагітність                                                                                                           | МОЗ                                                                                                       |  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
|  | Окремий нормативно-правовий акт рівня спільного міжвідомчого наказу                                                                                                           | - Визначити порядок надання домедичної та медичної допомоги особам, постраждалим від СНПК, та документування результатів, у тому числі в умовах активного ведення бойових дій, окупації та деокупації територій України <sup>9</sup> | МОЗ<br>МВС<br>Офіс Генерального прокурора (за згодою)<br>Служба безпеки України (за згодою)<br>Міноборони |  | Альтернатива - зміни до Порядку проведення та документування результатів медичного обстеження постраждалих осіб від домашнього насильства або осіб, які ймовірно постраждали від домашнього насильства, та надання їм медичної допомоги, затверджений наказом Міністерства охорони здоров'я України від 01.02.2019 року № 278 |

<sup>9</sup> Міжнародний протокол із документування та розслідування сексуального насильства в конфлікті, [https://www.un.org/sexualviolenceinconflict/wp-content/uploads/2019/06/report/international-protocol-on-the-documentation-and-investigation-of-sexual-violence-in-conflict/International Protocol 2017 2nd Edition.pdf](https://www.un.org/sexualviolenceinconflict/wp-content/uploads/2019/06/report/international-protocol-on-the-documentation-and-investigation-of-sexual-violence-in-conflict/International%20Protocol%202017%202nd%20Edition.pdf), зокрема нормативно визначити форми огляду та надання допомоги постраждалим від СНПК.

|  |                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                      |  |  |
|--|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------|--|--|
|  | Інструкція про порядок виконання норм міжнародного гуманітарного права у Збройних Силах України, затверджена наказом Міністерства оборони України від 23.03.2017 № 164 | - Імплементувати положення Женевських конвенцій 1949 року та Додаткового протоколу до Женевських конвенцій від 12 серпня 1949 року, що стосується захисту жертв міжнародних збройних конфліктів (Протокол I), від 8 червня 1977 року щодо захисту цивільного населення, зокрема особливого захисту жінок і дітей, та військовополонених від СНПК | Міноборони<br>МВС    |  |  |
|  | Порядок проведення службових розслідувань у Національній гвардії України, затверджений наказом Міністерства внутрішніх справ України від 21.04.2020 № 347              | - Доповнити положеннями щодо проведення службового розслідування у разі вчинення СНПК військовослужбовцем під час виконання завдань за призначенням                                                                                                                                                                                              | МВС                  |  |  |
|  | Порядок проведення службового розслідування у Збройних Силах України, затверджений наказом Міністерства оборони України від 21.11.2017 № 608                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | Міноборони           |  |  |
|  | Національна програма психічного здоров'я та психосоціальної підтримки                                                                                                  | - Включити постраждалих від СНПК до категорій осіб, яким надається психосоціальна підтримка<br>- Визначити систему надання психосоціальної підтримки, орієнтованої на осіб, постраждалих від СНПК                                                                                                                                                |                      |  |  |
|  | Окремий нормативно-правовий акт рівня                                                                                                                                  | - Затвердити програму відновлення для осіб, постраждалих від СНПК                                                                                                                                                                                                                                                                                | НАДС<br>Нацсоцслужба |  |  |

|  |                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                  |                                                             |  |  |
|--|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------|--|--|
|  | Міністерства соціальної політики України                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                  | Мінсоцполітики                                              |  |  |
|  | Положення про Єдиний реєстр досудових розслідувань, порядок його формування та ведення, затвердженого наказом Офісу Генерального прокурора № 298 від 30.06.2020 | - Розширити інтерфейс ЄРДР у частині можливості поетапної фіксації зв'язку кримінального правопорушення зі збройним конфліктом на території України з урахуванням географічного, часового, мотиваційного та причинного критеріїв | Офіс Генерального прокурора (за згодою) МВС СБУ (за згодою) |  |  |